

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Deres referanse
200705160-/mla

Vår referanse (bes oppgitt ved svar)
07/01700-2 /AFL

Dato
3. januar 2008

Høring - Endringer i barnehageloven

Viser til Deres høringsbrev av 31. oktober 2007. Frist for uttalelse er utsatt til 10. januar 2008 jf. e-post fra saksbehandler Bente Thori-Aamot av 14. desember 2007.

Til forslaget § 5a. Innhenting av fødselsnummer samt § 8 nytt fjerde ledd. Kommunens ansvar

Datatilsynet ser med undring at det i § 5a foreslås innført en plikt for foreldre og foresatte til å oppgi barnets fødselsnummer til bruk for utarbeiding av statistikk, forskning og analyse. Etter Datatilsynets oppfatning er bestemmelsen utformet på en slik måte at den tilslører den egentlige hensikten med den.

Barnehager samler allerede i dag inn fødselsnummer fordi dette anses som nødvendig for å skille barna fra hverandre på en entydig måte. Fødselsnummeret oppgis i tilknytning til barnehagesøknaden og innsamlingen er ansett å være i tråd med personopplysningslovens § 12. Det er altså ikke slik at barnehagene trenger en ny hjemmel for å innhente fødselsnummer fra foreldrene. Hvis man derimot ønsker å opprette et nytt forskningsregister over alle barn som går eller har gått i barnehage, har man behov for en ny hjemmel. Det er opprettelsen av et slikt register som skjuler seg bak formuleringene i forslaget til § 5a og § 8, fjerde ledd.

Datatilsynet er kjent med at man i Kunnskapsdepartementet ønsker et personregister som er tenkt å skulle følge alle barn fra de begynner i barnehage og minst til de fullfører sitt utdanningsløp, og kanskje i hele levetiden. Bakgrunnen er, så vidt Datatilsynet har forstått, at man mener det foreligger et behov for å forske på hvilke faktorer som medfører at enkelte velger høyere utdanning og får lysende karrierer, mens andre avslutter skolegangen på et tidlig tidspunkt og/eller får mindre gode karrierer.

Datatilsynet har i flere omganger påpekt at et slikt forskningsregister mangler hjemmel og at det må utredes om et slikt register er hensiktsmessig. Det er Datatilsynets oppfatning at en eventuell opprettelse av et slikt register, bør skje på grunnlag av en grundig utredning.

Datatilsynet konstaterer at Kunnskapsdepartementet, på tross av Datatilsynets klare tilrådninger, nå forsøker å opprette registeret uten noen som helst form for diskusjon eller argumentasjon, og ved å skjule realitetene gjennom å fokusere på innsamling av fødselsnummer og kommunenes ansvar. Opprettelsen av ”en nasjonal database for utarbeiding av statistikk, forskning og analyse for å undersøke langsiktige effekter av deltakelse i barnehage i forhold til senere utdanning samt andre forhold som har betydning for sosial utjevning” slik det er beskrevet i § 8, fjerde ledd., 2. pkt. kan ikke opprettes uten en grundigere vurdering av om en slik database er nødvendig.

Det må kartlegges hvilke opplysninger det eventuelt er hensiktsmessig å ha i et slikt register og hvilke andre registre opplysningen skal kunne kobles mot og hvem som skal kunne gjøre seg nytte av innholdet i en slik database. Formålet med databasen er også svært vidt angitt. Det må utredes nærmere hvilken type forskning som eventuelt skal kunne utføres på grunnlag av opplysningene. Det Kunnskapsdepartementet nå har lagt opp til, kan sammenlignes med en blankofullmakt til å opprette en nasjonal database etter eget løpende forgodtbefinnende.

Det er verdt å merke seg at denne basen over tid vil komme til å omfatte tilnærmet hele befolkningen, ettersom de fleste barn i dag har kortere eller lengre tilknytning til en barnehage i løpet av sine første leveår. Det er ikke oppgitt at opplysningene på noe tidspunkt skal slettes. Det fremkommer imidlertid at det vil komme et eget forslag for innlemming av opplysninger om skolebarn. Det dreier seg altså om en svært omfattende database, både hva gjelder antall personer, antall opplysninger, og mest sannsynlig lagringstid.

Det er oppsiktsvekkende at man ikke noe sted i høringsnotatet har funnet plass til å dokumentere behovet for databasen, for eksempel ved å redegjøre for hvilke resultater man mener at opprettelsen skal medføre.

Det er heller ikke redegjort for om slike baser finnes i andre land, og hvilke effekt man eventuelt der mener å ha fått ut av dem.

Det er kritikkverdig at man ikke engang synes å ha vurdert om basen alternativt kan opprettes med samtykke fra foreldre/foresatte og etter hvert barnet selv. Dette er med på å forsterke inntrykket av at forslaget ikke er tilstrekkelig gjennomtenkt.

Det er ikke gitt at Kunnskapsdepartementet bør tillegges behandlingsansvaret, dersom man faktisk beslutter å opprette en nasjonal database over så nær som alle barn i Norge. Det bør utredes grundig hvem som kan forvalte opplysningene på en måte som ikke strider mot det fastlagte formålet, personverninteresser m.m. For eksempel bør det vurderes om ikke Statistisk sentralbyrå eventuelt er bedre egnet til denne oppgaven.

Konklusjonen er etter dette at forslaget til § 5a og § 8, fjerde ledd ikke bør vedtas, og at Kunnskapsdepartementet eventuelt må opprette et utvalg som kan se grundig på behovet for og eventuelt utformingen av en nasjonal forskningsdatabase over alle barn i barnehage og eventuelt også i skole.

Datatilsynet har ingen merknader til de øvrige forslagene.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Astrid Flesland
seniorrådgiver

Kopi: Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Postboks 8004 Dep, 0030 OSLO